

- o **Brižinski spomeniki:**
 - o Najstarejše ohranjeno besedilo v slovenskem jeziku.
 - o 3 besedila, bogoslužna vsebina.
 - o Našli v Freisingu. Sedaj v Münchnu.
 - o Nastali okoli leta 1000. Karolinška minuskola.
- o **V rokopisih, ki so nastali kasneje, najdemo primere narečne razcepljenosti slovenščine.**
 - o Rateški rokopis. 3 verska besedila. 14. stol.
 - o Stiški rokopis. 4 besedila v slovenščini. 15. stol. posebnosti dolenskega narečja, germanizmi.
 - o Starogorski rokopis. 3 besedila, 15 stol., sledovi raznih narečij.
- o **16. stoletje.**
 - o Prve tiskane knjige v slovenščini. 1950 Katekizem in Abecednik (gotica). Tudi nekaj v bohoričici (Cerkovna ordninga).
 - o Jurij Dalmatin: 1584 prevod svetega pisma – Biblija.
 - o Adam Bohorič: 1. slovnica slovenskega jezika 1584 (Zimske urice proste), v latinščini + slovenski zgledi.
 - o Megiser 1592 izdal slovar 4 jezikov.
- o **17. stoletje in prva polovica 18. stoletja.**
 - o Obdobje *protireformacije*.
 - o Ohranjena Dalmatinova Biblija.
 - o Tomaž Hren: ljubljanski škof, glavni protireformator na Kranjskem, izdal *zbirko evangelijev in apostolskih pisem* Evangelia inu listuvi 1612.
 - o Plemiška pisma, prisežni obrazci.
 - o Janez Svetokriški: najboljši slovenski pridigar. *Sveti priročnik*.
 - o Barok.
- o **Druga polovica 18. stoletja.**
 - o *Razsvetljenje*.
 - o Tiskana dela ne le verska, *tudi posvetna* (prizadevanje za rabo slovenščine na vseh področjih).
 - o Jurij Japelj: *katoliški prevod svetega pisma* (1784-1802).
 - o Različice slovenskega jezika.
 - o Marko Pohlin: *nemško pisana slovnica* (osrednji knjižni jezik).
 - o Gustman (koroška različica, Zelenko (štajerska r.)).
 - o Valentin Vodnik: *strokovna dela*: Kuharske bukve, Babištvo ... *Publicistična besedila*: Velika in Mala pratika, Lublanske novice. *Posvetno pesništvo*: Pesmi za pokušino.
 - o *Posvetna dramatika*: Županova Micka in Ta veseli dan (Linhart).
- o **Prva polovica 19. stoletja.**
 - o Valentin Vodnik. 1811 *slovnica Pismenost ali gramatika za perve šole; prva slovnica v slovenskem jeziku*. Pripravljala nemško-slovensko-latinski slovar.
 - o Jernej Kopitar: *Slovnica slovanskega jezika na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem*. *Zahteval enoten knjižni jezik in reformo pisave*.
 - o *Črkarska pravda*: med metelčico in dajničico.
 - o Anton Murko: Teoretično-praktična slovenska slovnica, Slovensko-nemški in nemško slovenski ročni besedilnik. Utrdil bohoričico.
 - o *Gajica*. Za mirno vpeljavo ima zasluge Janez Bleiweis. Članki v gajici. *Kmetijske in rokodelske novice*.
 - o Kopitar želel posnemanje ljudske pesmi – razumljivo za kmete.

- o France Prešeren: pisal po zgledu umetne evropske poezije. *Pogleda na jezik, pisavo in književnost izrazil v več pesmih* (Apel in čevljar, Sonet o kaši ...).
- o Program Zedinjena Slovenija.
- o Ilirizem. Za: Stanko Vraz (pesnik, preselil na Hrvaško).
- o Nove oblike.
- o **Druga polovica 19. stoletja.**
 - o Boj za slovenščino v uradih, na sodiščih in v šolah.
 - o Anton Martin Slomšek zavzel za *rabo slovenščine v osnovnih šolah*.
 - o 1. šola s slovenskim učnim jezikom: škofijska gimnazija v Šentvidu 1905.
 - o *Realizem*.
 - o Fran Levstik. Zavzemal za samostojnost slovenščine. Napaka: *levstikovanje* – poskus približati slovenščino stari cerkveni slovanščini.
 - *Napake slovenskega pisanja* (1858)
 - *Začel pripravljati slovensko-nemški slovar*.
 - o Anton Janežič: Slovenska slovnica s kratkim pregledom slovenskega slovstva ter z malim cirilskim in glagoliškim berilom za Slovence, Popolni ročni slovar slovenskega in nemškega jezika.
 - o Matej Cigale: *1860 Nemško-slovenski slovar* (denar prispeval ljubljanski škof Wolf), Znanstvena terminologija s posebnim ozirom na srednja učilišča.
 - o Maks Pleteršnik: *2. del Wolfovega slovarja Slovensko-nemški slovar*. 1894, 1895. Praktičen slovar z zgodovinsko in narečno razširitvijo.
 - o Stanislav Škrabec: *O glasu in naglasu* (utemeljil sodobno slovensko pravorečje).
 - o Fran Levec: *Slovenski pravopis*, prvi slovenski pravopisni priročnik v samostojni knjigi.
- o **20. stoletje.**
 - o 1918 Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, od 1920 Kraljevina Jugoslavija.
 - o *Pritisk srbohrvaščine*. Neenakost slovenskega jezika. *Asimilacijski pritiski* pod vplivom italijanske/avstrijske/madžarske države.
 - o *Jugoslovenstvo*. Slovenci, Hrvati in Srbi naj bi se združili kulturno in jezikovno.
 - o 2. svetovna vojna: *nemški in madžarski okupator*; asimilacijska politika.
 - o Socialistična Jugoslavija: *slovenščina eden od enakopravnih jezikov*. V praksi ne. *Raba slovenskega knjižnega jezika se je močno razmahnila*.
 - o 1991 slovenščina postane državni in uradni jezik v Republiki Sloveniji.
 - o Anton Breznik: *Slovenska slovnica za srednje šole* (pravorečje, skladnja) 1916, 2. *Slovenski pravopis* 1920, soavtor *tretjega ob Franu Ramovšu*.
 - o Fran Ramovš: ključni raziskovalec zgodovinskega razvoja slovenskega jezika. Konzonantizem, Kratka zgodovina slovenskega jezika, Dialektološka karta slovenskega jezika, Dialekti. 40 narečij razdelil na 7 skupin ...
 - o Mirko Rupel: *Slovensko pravorečje* 1946.
 - o Več pravopisnih jezikovnih pripomočkov.
 - o 2x izšel Slovar slovenskega knjižnega jezika.
 - o Več slovnic.
 - o Jože Toporišič: *Slovenska slovnica*, razprave o glasoslovju, oblikoslovju, skladnji ... Enciklopedija slovenskega jezika. Učbeniki. Vloga pri sestavi novega pravopisnega priročnika *Slovenski pravopis* (2001).